

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України
від « 11 » травня 2019 р. № 644

***Стандарт професійної
(професійно-технічної) освіти***

СП(ПТ)О 5112.Н.49.10-2019
(позначення стандарту)

Професія: Провідник пасажирського вагона
Код: 5112
Професійна кваліфікація:
провідник пасажирського вагона

***Видання офіційне
Київ - 2019***

Інформація про робочу групу

Розробники

Русланова Т. О. – директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області.

Багмут О. М. – завідувач сектору наукового та навчально-методичного забезпечення модернізації змісту професійної освіти Інституту модернізації змісту освіти.

Шнюкова І. В. – науковий співробітник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти Інституту модернізації змісту освіти.

Назарець З. О. – завідувача лабораторією Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області

Парака О. А. – в. о. директора Харківського професійного ліцею залізничного транспорту.

Ольховська В. В. – викладач предметів професійно-теоретичної Харківського професійного ліцею залізничного транспорту.

Свистун В. В. – викладач предметів професійно-теоретичної підготовки Люботинського професійного ліцею залізничного транспорту.

Рожкова Т. Д. – методист Люботинського професійного ліцею залізничного транспорту.

Куропатенко О. М. – начальник служби приміських перевезень регіональної філії «Південна залізниця» Публічного акціонерного товариства «Укрзалізниця».

Наукові консультанти

Костенніков О. М. – канд. техн. наук, доцент кафедри Управління вантажною і комерційною роботою, керівник Центру навчально-практичної підготовки та сприяння працевлаштування студентів і випускників, Українського державного університету залізничного транспорту.

Паржницький В. В. – начальник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти Інституту модернізації змісту освіти, канд. пед. наук.

Рецензенти

Куропатенко О. М. – начальник служби приміських перевезень регіональної філії «Південна залізниця» Публічного акціонерного товариства «Укрзалізниця».

Літературний редактор

Підченко Л. М. – бібліотекар-філолог Люботинського професійного ліцею залізничного транспорту.

Технічні редактори

Блінкова І. І. – методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області.

Кайтановська О. М. – науковий співробітник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти ІМЗО МОН України.

Керівники робочої групи

Шумік І. В. – генеральний директор директорату професійної освіти Міністерства освіти і науки України.

Кучинський М. С. – начальник головного управління професійної освіти директорату професійної освіти Міністерства освіти і науки України.

Загальні положення

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти (далі – СП(ПТ)О) з професії 5112 Провідник пасажирського вагона розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про професійний розвиток працівників», «Про зайнятість населення», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 1077 «Про затвердження Плану заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016-2020 роки», розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року», кваліфікаційної характеристики професії (довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, Випуск № 66 «Залізничний транспорт і метрополітен», затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 20 травня 2016 № 181), та інших нормативно-правових документів і є обов'язковим для виконання всіма закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від їх підпорядкування та форми власності, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (перепідготовку) кваліфікованих робітників.

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти містить:

- титульну сторінку;
- інформацію про робочу групу з розроблення СП(ПТ)О;
- загальні вимоги щодо реалізації СП(ПТ)О;
- загальнопрофесійний навчальний блок;
- перелік навчальних модулів та професійних компетентностей;
- перелік ключових компетентностей;
- умовні позначення, що використовуються у СП(ПТ)О;
- сферу професійної діяльності випускника;
- специфічні вимоги до робітника з даної професії;
- вимоги до професійної кваліфікації.

Загальні вимоги щодо реалізації СП(ПТ)О

Підготовка кваліфікованих робітників за професією Провідник пасажирського вагона включає первинну професійну підготовку, перепідготовку, професійно-технічне навчання. Підготовка за професійною кваліфікацією ґрунтується на компетентнісному підході та структурується за модульним принципом. Навчальний модуль – логічно завершена складова СП(ПТ)О, що формується на основі кваліфікаційної характеристики (далі – КХ) та/або, за наявності, професійного стандарту (далі – ПС), потреб роботодавців галузі, сучасних технологій, новітніх матеріалів.

Структура навчального модуля включає перелік компетентностей та їх зміст. Засвоєння навчального модуля може підтверджуватися відповідним документом (сертифікат/посвідчення/свідоцтво), що видається закладом освіти.

СП(ПТ)О визначає три групи компетентностей: загальнопрофесійні, ключові та професійні. Компетентність/компетентності – здатність особи до виконання

певного виду діяльності, що виражається через знання, уміння, морально-етичні цінності та інші особистісні якості.

Загальнопрофесійні компетентності – знання та уміння, що є загальними (спільними) для професії. Якщо навчання здійснюється безперервно на декілька професійних кваліфікацій, то загальнопрофесійні компетентності набуваються один раз – перед оволодінням навчальним матеріалом початкової професійної кваліфікації.

Ключові компетентності – загальні здібності й уміння (психологічні, когнітивні, соціально-особистісні, інформаційні, комунікативні), що дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в особистісному і професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечують ефективну професійну й міжособистісну взаємодію (набуваються впродовж всього терміну навчання поза робочим навчальним планом).

Професійні компетентності – знання та уміння особи, які дають їй змогу виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності та є складовими відповідної професійної кваліфікації.

У закладах професійної (професійно-технічної) освіти тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до професійної кваліфікації, яку набуває учень (слухач), що визначається робочим навчальним планом.

При організації перепідготовки або професійної підготовки на виробництві строк професійного навчання визначається за результатами вхідного контролю. Вхідний контроль знань, умінь та навичок здійснюється відповідно до законодавства.

Навчальний час здобувача освіти визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;

навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин.

Навчальний (робочий) час здобувача освіти в період проходження виробничої практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації відповідно до законодавства.

Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях, навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Вимоги до професійної кваліфікації включають:

кваліфікаційну характеристику;

вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівня, професійної кваліфікації осіб;

типову навчальну програму;

типовий навчальний план;

перелік основних засобів навчання.

Типова програма підготовки кваліфікованих робітників для професійної

кваліфікації визначає перелік навчальних модулів, перелік та зміст професійних компетентностей.

Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників для кожної професійної кваліфікації включає розподіл навчального навантаження між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою; консультації; кваліфікаційну атестацію. У типовому навчальному плані визначено загальну кількість годин для оволодіння професійною кваліфікацією та розподіл годин між навчальними модулями.

Робочі навчальні плани та освітні/навчальні програми для підготовки кваліфікованих робітників розробляються закладами професійної (професійно-технічної) освіти за погодженням із роботодавцями та органами управління освітою на основі типових навчальних планів та типових навчальних програм.

Робочі навчальні плани підготовки кваліфікованих робітників визначають графік навчального процесу, освітні компоненти, їх погодинний розподіл та співвідношення між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою.

Робочі освітні (навчальні) програми для підготовки кваліфікованих робітників визначають зміст навчальних предметів відповідно до компетентностей та тематичний погодинний розподіл відповідно до робочих навчальних планів.

Перелік основних засобів навчання за професійною кваліфікацією розроблено відповідно до потреб роботодавців, сучасних технологій та матеріалів.

За результатами здобуття кожної професійної кваліфікації проводиться державна або проміжна (поетапна) кваліфікаційна атестація, що передбачає оцінювання набутих компетентностей та визначається параметрами: «знає – не знає»; «уміє – не вміє». Поточне оцінювання проводиться відповідно до чинної нормативно-правової бази.

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти, органи управління освітою, засновники організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок здобувачів освіти, їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань долучаються до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти та безпосередньо беруть участь у кваліфікаційній атестації.

Після завершення навчання кожен здобувач освіти повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, встановленими у галузі.

Навчання з охорони праці проводиться відповідно до вимог чинного законодавства Про охорону праці. При складанні робочих навчальних планів та програм необхідно врахувати, що для початкового навчання (професійної підготовки) на теоретичну частину предмета «охорона праці», що входить до загальнопрофесійного блоку, потрібно виділити не менше 30 годин навчального часу, а при підвищенні професійної кваліфікації та перепідготовці – не менше 15 годин навчального часу (п.2.3. Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511 (із змінами).

Вивчення специфічних професійних питань з охорони праці необхідно здійснювати в курсах спеціальних та загальнотехнічних дисциплін – з метою поєднання технологічної підготовки з підготовкою з охорони праці, а робочі навчальні програми цих навчальних предметів повинні включати відповідні питання безпеки праці.

До самостійного виконання робіт здобувачів освіти допускаються лише після навчання й перевірки знань із охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог кваліфікаційних характеристик, потреб роботодавців, сучасних технологій та новітніх матеріалів.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників розробляються навчальним закладом разом з роботодавцями і ґрунтуються на компетентнісному підході відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики, потреб роботодавців, сучасних технологій та новітніх матеріалів та погоджуються з регіональними органами освіти.

Здобувач освіти, який опанував освітню програму й успішно пройшов кваліфікаційну атестацію за однією професійною кваліфікацією, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії та видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) професійної кваліфікації.

Здобувач освіти, який опанував освітню програму й успішно пройшов кваліфікаційну атестацію за двома і більше професійними кваліфікаціями, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії та видається диплом державного зразка.

Здобувачам освіти, які достроково припиняють навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, присвоюється відповідна професійна кваліфікація за результатами попередньої кваліфікаційної атестації та видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) професійної кваліфікації.

Умовні позначення, що використовуються в цьому СП(ПТ)О:

ЗПК – загальнопрофесійна компетентність;

КК – ключова компетентність;

ПК – професійна компетентність;

ППВ – провідник пасажирського вагона.

Сфера професійної діяльності. КВЕД ДК 009:2010

49.10 Пасажирський залізничний транспорт міжміського сполучення

**Загальнопрофесійний блок
та зміст загальнопрофесійних компетентностей**

Позначення	Загально-професійні компетентності	Зміст загальнопрофесійних компетентностей
ЗПК.1	Оволодіння основами трудового законодавства	<p>Знати: основні трудові права та обов'язки працівників; особливості регулювання праці деяких категорій працівників; положення, зміст, форми та строки укладання трудового договору; умови прийняття на роботу; термін результати випробування при прийнятті на роботу; переведення на іншу роботу, їх види, умови, особливості; підстави припинення трудового договору; розірвання трудового договору з ініціативи працівника, власника, або уповноваженого ним органу, за вимогами профспілкового органу; порядок вивільнення працівників; соціальні гарантії та соціальний захист працівників; право громадян України на відпочинок, види робочого часу, обумовлений його тривалістю; підсумковий облік робочого часу; обмеження надурочних робіт; час відпочинку; щорічні, додаткові та соціальні відпуски, їх тривалість, порядок надання; порядок обчислення стажу роботи, що дає право на відпустку; правові засоби зміцнення трудової дисципліни; гарантії забезпечення права на працю звільненим працівникам; колективний договір, його зміст, форма і порядок укладання; строк чинності колективного договору; кошти соціального страхування; види забезпечення по соціальному страхуванню; право громадян України на зайнятість; регулювання та організації зайнятості населення; компенсацій при втраті роботи; контроль і відповідальність за порушення законодавства про зайнятість населення України.</p> <p>Уміти: характеризувати правовідносини, орієнтуватися в законах, що регулюють діяльність залізничного транспорту; застосовувати знання з трудового законодавства під час укладання та розірвання трудового договору.</p>
ЗПК.2	Оволодіння основами галузевої економіки і підприємництва	<p>Знати: основні економічні процеси, відносини та явища, які функціонують та виникають між суб'єктами економіки (підприємствами, державою та громадянами); основні фактори впливу держави (нормативно-законодавчу базу, податки, пільги, дотації); сутність, принципи маркетингу, його види; основні фонди та оборотні засоби залізничного транспорту; сутність та завдання нормування праці; методи нормування праці.</p>
ЗПК.3	Оволодіння основами інформаційних технологій	<p>Знати: програми та Інтернет-сервіси .в обсязі достатньому для виконання професійних обов'язків.</p> <p>Уміти: використовувати програми та Інтернет-сервіси .в обсязі достатньому для виконання професійних обов'язків.</p>
ЗПК.4	Оволодіння основами електротехніки з основами промислової електроніки	<p>Знати: сутність понять електричне коло, електричні кола постійного струму, магнітне коло, електричні кола змінного струму, електротехнічні пристрої; електрозабезпечення залізничного транспорту і вимоги до облаштування робочих місць.</p> <p>Уміти: схематично зображати електричне коло; класифікувати електричні машини, пристрої; правильно експлуатувати електрообладнання відповідно до вимог електробезпеки</p>
ЗПК.5	Дотримання та виконання вимог з охорони праці, промислової і	<p>Знати: законодавчі акти та нормативні документи з охорони праці, пожежної безпеки, виробничої санітарії і навколишнього середовища та вимоги інструкцій підприємства з охорони праці, пожежної безпеки; правила галузевої безпеки; вимоги до</p>

	пожежної безпеки, виробничої санітарії	організації робочого місця; правила електробезпеки під час обслуговування електрообладнання з професії; правила та засоби надання долікарської допомоги потерпілим у разі нещасних випадків. Уміти: визначати необхідні засоби індивідуального та колективного захисту, їх справність, правильно їх застосовувати; застосовувати первинні засоби пожежогасіння; надати долікарську допомогу потерпілим у разі нещасних випадків під час аварій; використовувати, в разі необхідності, засоби попередження й усунення природних та непередбачених виробничих негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо)
ЗПК.6	Оволодіння основами галузі залізничного транспорту	Знати: Загальні відомості про залізничний транспорт: споруди і пристрої, колійне господарство, станції, автоматику, телемеханіку, зв'язок, рухомий склад, організацію руху поїздів.
ЗПК.7	Оволодіння основами енергоефективності та енергозбереження	Знати: сутність понять енергія, енергоефективність і енергозбереження: види енергії, енергоспоживання в цілому, на робочих місцях з професії, в побуті; результати впливу енергоспоживання на екологію. Уміти: раціонально використовувати матеріали, устаткування, механізми; раціонально і ефективно експлуатувати обладнання пасажирського вагону.

**Перелік навчальних модулів та професійних компетентностей
(ППВ – провідник пасажирського вагона)**

Код модуля	Професійна компетентність	Найменування компетентності та навчального модуля
ППВ -1	Обслуговування та експлуатація пасажирського вагона	
	ППВ – 1.1	Підготовка та приймання пасажирського вагона до рейсу
	ППВ – 1.2	Нагляд та експлуатація механічного і внутрішнього обладнання на шляху прямування
	ППВ – 1.3	Нагляд та експлуатація електричного обладнання на шляху прямування
	ППВ – 1.4	Вимоги електробезпеки до обслуговування обладнання пасажирського вагона
	ППВ – 1.5	Технічне обслуговування пасажирського вагона в пункті оберт
ППВ -2	Організація пасажирських перевезень	
	ППВ – 2.1	Обслуговування пасажирів в пунктах формування та оберт
	ППВ – 2.2	Володіння основами транспортної географії
	ППВ – 2.3	Обслуговування пасажирів на шляху прямування
	ППВ – 2.4	Володіння основами психології спілкування з пасажиром
	ППВ – 2.5	Дії провідника при нестандартних ситуаціях
	ППВ – 2.6	Надання першої (долікарської) медичної допомоги

Перелік ключових компетентностей

- Здатність працювати в команді.
- Здатність відповідально ставитися до професійної діяльності.
- Здатність самостійно приймати рішення.
- Здатність діяти в нестандартних ситуаціях.
- Здатність планувати трудову діяльність.
- Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок.

Здатність визначати навчальні цілі та способи їх досягнення.

Здатність оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

Знання професійної лексики та термінології.

Дотримання професійної етики.

Запобігання конфліктних ситуацій.

Професійна кваліфікація: провідник пасажирського вагона

1. Кваліфікаційна характеристика

Завдання та обов'язки. Забезпечує високу культуру обслуговування пасажирів у поїздах далекого та приміського сполучення та їх безпеку у нестандартних ситуаціях. Утримує внутрішнє обладнання вагона та знімного інвентарю в справному стані. Забезпечує безпечну посадку та висадку пасажирів. Розміщує пасажирів у вагоні згідно з їх проїзними документами. Експлуатує прилади опалення, освітлення, вентиляції, кондиціонування повітря. Забезпечує належний температурний режим і санітарно-гігієнічні умови у вагоні. Стежить за роботою електрообладнання, кип'ятильника, букс за допомогою системи контролю, систематично перевіряє роботу ручного гальма. Забезпечує пасажирів постільною білизною, гарячими напоями та кондитерськими виробами. Доставляє пасажирам за наявності у складі поїзда вагона-ресторану (кафе, буфета) замовлену продукцію. Одержує і здає постільну білизну, продукти чайної торгівлі. Доставляє на місце та прибирає постільну білизну. Складає акти на зіпсовані або знищені матеріальні цінності і в установленому порядку проводить стягнення їх вартості з винних осіб. Сповіщає пасажирів про назву зупинкових пунктів та тривалість стоянок поїзда. Надає, у разі потреби, першу (долікарську) медичну допомогу пасажирам. На спеціальних бланках складає звіти встановленого зразку. Виконує вологе та сухе прибирання вагона, санвузлів. Навіщує на вагон порядкові номери, маршрутні дошки (електронні табло). Стежить за своєчасним забезпеченням вагонів паливом, водою, у разі відсутності екіпірувальної бригади. Заправляє вагон твердим паливом, чистить топки й зольники від золи та шлаку. Приймає та здає за інвентарним описом і накладними внутрішнє обладнання та знімний інвентар вагонів. Забезпечує огороження і безпеку поїзда в разі його вимушеної зупинки. Приймає участь у скороченому випробуванні автогальм. Контролює дотримання пасажирами вимог правил поведінки громадян на залізничному транспорті та пожежної безпеки.

У поїздах міжнародного сполучення оформляє дорожні відомості, сприяє працівникам прикордонно-митних служб у проведенні контрольних процедур.

Повинен знати: Правила технічної експлуатації залізниць України; Інструкцію з руху поїздів і маневрової роботи на залізницях України; Інструкцію з сигналізації на залізницях України згідно з колом обов'язків; Правила перевезень пасажирів та багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України; будову пасажирських вагонів усіх типів та їх підсистем, порядок експлуатації та обслуговування приладів опалення, примусової вентиляції, електрообладнання, кондиціонування, інструкцію із забезпечення пожежної безпеки у вагонах пасажирських поїздів; інструкцію з безпечного ведення робіт; правила й норми з охорони праці; рекомендації з надання першої

(долікарської) медичної допомоги; географічне розташування найважливіших станцій залізничної мережі; порядок користування службовими розкладами пасажирських поїздів; форми проїзних документів, у тому числі електронних та правила проїзду за ними; форми обліку та звітності, що застосовуються, порядок їх ведення.

Під час обслуговування вагонів міжнародного сполучення додатково повинен знати: іноземну мову в обсязі, передбаченому програмою спеціальної підготовки, який забезпечує спілкування з пасажирями з службових питань; транспортну географію країн згідно з маршрутом прямування поїздів; правила ведення документації, перевезень пасажирів та багажу; поїзні і маневрові сигнали, що застосовуються на залізницях по маршруту прямування поїзда.

Кваліфікаційні вимоги. Повна загальна середня освіта та професійно-технічна освіта або повна загальна середня освіта та курсове професійно-технічне навчання з відривом від виробництва, без вимог до стажу роботи.

У поїздах міжнародного сполучення: Професійно-технічна освіта та стаж роботи провідником пасажирського вагона – не менше 2 років.

Приклади робіт

1. обслуговування пасажирів;
2. оснащення вагонів знімним інвентарем, постільними речами, продуктами чайної торгівлі, водою, а у зимовий період паливом;
3. прийом вагонів та підготовка їх до рейсу;
4. утримання та обслуговування вагону на шляху прямування;
5. користування приладами електрообладнання, вентиляції, системи опалення, водопостачання;
6. контроль оформлення проїзних документів, норм провозу ручної поклажі, розміщення пасажирів у вагоні відповідно проїзних документів;
7. участь в опробуванні автогальм та прийняття мір проти заклинювання колісних пар;
8. здійснювати облік населеності вагона за встановленою формою та передача своєчасної інформації начальнику поїзда;
9. забезпечення пасажирів постільними речами, чаєм, продуктами чайної торгівлі;
10. огорожа поїзда під час вимушеної зупинки на перегоні, подача сигналів;
11. перевірка справності сигналізації контролю нагріву букс;
12. перевірка справності сигналізації замкнення „+” „-”, проводів на корпус вагона;
13. перевірка стану та терміну придатності вогнегасників;
14. дії провідника під час виникнення пожежі.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією Провідник пасажирського вагона

2.1. При вступі на навчання

Повна або базова загальна середня освіта.

2.2. Після закінчення навчання

Повна або базова загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта або курсове професійно(професійно-технічне) навчання з відривом від виробництва, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Провідник пасажирського вагону.

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 5112 Провідник пасажирського вагону

Кваліфікація: провідник пасажирського вагону

Загальний фонд навчального часу – **1220 годин**

<i>№ з/п</i>	<i>Напрямок підготовки</i>	<i>Всього годин</i>	<i>ЗПБ</i>	<i>ППВ-1</i>	<i>ППВ-2</i>
1.	Загальнопрофесійна підготовка	145	145		
2.	Професійно-теоретична підготовка	363		230	133
3.	Професійно-практична підготовка	685		54	631
4.	Консультації	20			
5.	Державна кваліфікаційна атестація	7			
6.	Загальний обсяг навчального часу (без п. 4)	1200	145	284	764

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.
2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.

4. Типова програма з підготовки за професією Провідник пасажирського вагона (Зміст професійних компетентностей)

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль ППВ – 1 Обслуговування та експлуатація пасажирського вагона		
ППВ – 1.1	Підготовка та приймання пасажирського вагона до рейсу	<p>Знати: структуру пасажирського господарства. Загальні відомості про будову пасажирських вагонів усіх типів, видів і моделей. Основні вузли вагону: механічну частину, планування і внутрішнє обладнання, електричне обладнання вагонів, санітарно-гігієнічне обладнання. Системи опалення пасажирських вагонів. Системи водопостачання пасажирських вагонів. Посадову інструкцію провідника пасажирських вагонів. Екіпіровка та санобробка вагонів пасажирських вагонів перед рейсом. Правила технічної експлуатації залізниць України; Інструкцію з руху поїздів і маневрової роботи на залізницях України; Інструкцію з сигналізації на залізницях України згідно з колом обов'язків. Поїзні і маневрові сигнали, що застосовуються на залізницях по</p>

		<p>маршруту прямування поїзда.</p> <p>Положення про дисципліну працівників залізничного транспорту. Основні накази та вказівки Міністерства інфраструктури України, державної адміністрації транспорту України, Укрзалізниці щодо пасажирських перевезень.</p> <p>У вагонах міжнародного сполучення поїзні і маневрові сигнали, що застосовуються на залізницях по маршруту прямування поїзда.</p> <p>Уміти: оглядати механічне, гальмівне і підвагонне обладнання. Орієнтуватися в системі планування вагонів та нумерації посадочних місць.</p> <p>Користуватися внутрішнім вагонним обладнанням, з'ємним та не з'ємним вагонним інвентарем.</p> <p>Проводити санітарну обробку як вагону так і санітарно-гігієнічних приміщень. Виконувати вологе та сухе прибирання вагона.</p> <p>Правильно використовувати температурні режими опалення вагону. Правильно користуватися системою заповнення вагону водою, її використанням та охолодженням кип'яченої води.</p> <p>Приймати вагони і їх внутрішнє обладнання, знімний інвентар, постільні речі при підготовці вагона в рейс і здачі їх при поверненні. Стежити за своєчасним забезпеченням вагонів паливом, водою, у разі відсутності екіпірувальної бригади.</p> <p>Заправляти вагон твердим паливом, чистити топки й зольники від золи та шлаку.</p> <p>Правильно користуватися відповідно показань системою контролю нагріву букс, пожежною сигналізацією, сигналізацією замкнення «+» «-» проводів на корпус вагону. Орієнтуватися в показаннях вимірювальних приладів на електричному щитку. Правильно використовувати систему освітлення, вентиляції, опалення.</p> <p>Забезпечувати контроль за станом хвостових сигнальних ліхтарів у разі обслуговування останнього вагона</p> <p>Забезпечувати огороження і безпеку поїзда у разі його вимушеної зупинки у відповідності до інструкції з сигналізації на залізницях України.</p> <p>Навішувати на вагон порядкові номери, маршрутні дошки (електронні табло).</p>
<p>ППВ – 1.2</p>	<p>Нагляд та експлуатація механічного і внутрішнього обладнання на шляху прямування</p>	<p>Знати: ходову частину вагона, рами та кузов вагонів, роботу автозчепного пристрою, основне обладнання гальм вагону, підвагонне обладнання.</p> <p>Водяне опалення, комбіноване пасажирських вагонів.</p> <p>Огляд механічного і внутрішнього вагонного обладнання під час руху поїзда та на зупинках.</p> <p>Уміти: перевіряти працездатність автозчепу.</p> <p>Приймати участь в скороченому випробуванні гальм, користуватися ручними гальмами та перевіряти їх роботу.</p> <p>Розрізняти види і конструкційні особливості візків, приводів генератора.</p> <p>Правильно використовувати вікна та двері вагону.</p> <p>Контролювати та правильно проводити розподіл використання води холодного та гарячого водопостачання.</p> <p>Наглядати за технічним станом вагону, приладів опалення, освітлювання, вентиляції, установок кондиціонування повітря та холодильних установок.</p> <p>Утримувати внутрішнє обладнання вагона та знімного інвентарю в справному стані.</p>

<p>ППВ – 1.3</p>	<p>Нагляд та експлуатація електричного обладнання на шляху прямування</p>	<p>Знати: Основні принципи роботи електрообладнання пасажирських вагонів. Електричне опалення пасажирських вагонів Призначення, конструкцію і роботу підвагонного обладнання. Призначення, будову і роботу СКНБ (СКНБП), сигналізації замикання на корпус вагона, СПС (системи пожежної сигналізації). Призначення, будову і роботу установок кондиціонування повітря, примусової вентиляції. Призначення, будову і порядок обслуговування приладів опалення. Призначення, будову і порядок обслуговування електрообладнання. Регулятори напруги та струму. Високовольтне обладнання. Систему енергопостачання пасажирських вагонів та вагонів Інтерсіті+. Акумуляторні батареї. Електричні машини. Приводи під вагонних генераторів. Комутаційні та захисні прилади. Електричні сітки та споживачі електроенергії. Сигналізації пасажирських вагонів, види, призначення, дії провідника при спрацюванні. Радіообладнання пасажирських вагонів. Систему електропостачання, розподільчі шафи. Дії провідника при нестандартних ситуаціях в роботі електричного обладнання пасажирських вагонів та інструкцію з безпечного ведення робіт. Уміти: Регулювати роботу примусової вентиляції, установок кондиціонування повітря, приладів освітлення і приладів опалення. Стежити за роботою електрообладнання. Експлуатувати кип'ятильник. Стежити за нагріванням букс за допомогою приладу СКНБ (системи контролю нагрівання букс). Контролювати роботу сигналізацій. Користуватися засобами пожежогасіння. Правильно використовувати систему освітлення, вентиляції, кондиціонування повітря, опалення, освітлення в різний час. Орієнтуватися в показаннях вимірювальних приладів на електричному щитку. Правильно користуватися відповідно показань системою контролю нагріву букс, пожежною сигналізацією, сигналізацією замкнення «+» «-» проводів на корпус вагону. Орієнтуватися в роботі захисних та комутаційних приладів. Розрізняти види сигналізації звукові, видимі. Розрізняти види генераторів та приводів під вагонних генераторів. Користуватися системою електропостачання, акумуляторними батареями, радіообладнанням. Розрізняти види опалення. Правильно користуватися розподільчою шафою пасажирського вагона. Правильно діяти при нестандартних ситуаціях в роботі електричного обладнання пасажирських вагонів.</p>
<p>ППВ – 1.4</p>	<p>Вимоги електробезпеки до обслуговування обладнання пасажирського вагона</p>	<p>Знати: правила електробезпеки під час обслуговування електроустановок в обсязі кваліфікаційної групи II та III; правила технічної експлуатації устаткування, що обслуговується. Уміти: забезпечувати особисту безпеку в процесі виконання робіт; безпечно експлуатувати обладнання</p>

<p>ППВ – 1.5</p>	<p>Технічне обслуговування пасажирського вагона в пункті оберт</p>	<p>Знати: основні вузли вагону: механічну частину, планування і внутрішнє обладнання, електричне обладнання вагонів, санітарно-гігієнічне обладнання. Розподільчі шафи пасажирських вагонів. Акумуляторні батареї. Системи опалення пасажирських вагонів. Системи водопостачання пасажирських вагонів. Посадову інструкцію провідника пасажирських вагонів. Екіпіровка та санобробка вагонів пасажирських вагонів. Правила технічної експлуатації залізниць України; Інструкцію з руху поїздів і маневрової роботи на залізницях України; Інструкцію з сигналізації на залізницях України згідно з колом обов'язків. Поїзні і маневрові сигнали, що застосовуються на залізницях по маршруту прямування поїзда. Положення про дисципліну працівників залізничного транспорту. Основні накази та вказівки Міністерства інфраструктури України, державної адміністрації транспорту України, Укрзалізниці щодо пасажирських перевезень. Уміти: оглядати механічне, гальмівне і підвагонне обладнання. Користуватися внутрішнім вагонним обладнанням, з'ємним та нез'ємним вагонним інвентарем. Проводити прибирання вагону і його приміщень, при необхідності подавати заявку на санобробку та дрібний ремонт вагону. Правильно використовувати температурні режими опалення вагону. Правильно користуватися системою заповнення вагону водою, її використанням та охолодженням кип'яченої води. Забезпечувати контроль за станом хвостових сигнальних ліхтарів у разі обслуговування останнього вагона Правильно переводити систему електрообладнання в режим відстою. Слідкувати за показаннями заряду та розряду акумуляторної батареї.</p>
<p>Модуль ППВ – 2 Організація пасажирських перевезень</p>		
<p>ППВ – 2.1</p>	<p>Обслуговування пасажирів в пунктах формування та оберт</p>	<p>Знати: Всі види проїзних та перевізних документів, у тому числі електронних, безкоштовних, та правила проїзду за цими документами. Правила користування реєстратором розрахункових операцій (РРО), порядок обліку коштів, отриманих за надання платних послуг. Форми обліку та звітності, що застосовуються, порядок їх ведення та складання. Документи, що дають право на проведення ревізії пасажирського поїзда. Інструкцію провідника пасажирських вагонів. Правила ведення документації, перевезень пасажирів та багажу. Організацію обслуговування пасажирів на вокзалі. Уміти: раціонально та ефективно організувати працю на робочому місці. Заповнювати форми обліку та звітності. Забезпечувати високу культуру обслуговування пасажирів на шляху прямування поїзда та їх безпеку при аварійній обстановці. Забезпечувати безпечну посадку і висадку пасажирів. Перевіряти у пасажирів наявність правильно оформлених проїзних документів, згідно з посвідчення особи пасажирів. Розміщувати пасажирів у вагоні згідно з їх проїзними документами. Слідкувати за дотриманням правил і норм перевезень ручної поклажі. Забезпечувати належний температурний режим і санітарно-гігієнічні умови у вагоні. Одержувати і здавати постільну білизну, продукти чайної торгівлі.</p>

		Доставляти на місце та прибирати постільну білизну.
ППВ – 2.2	Володіння основами транспортної географії	Знати: географічне розташування найважливіших станцій залізничної мережі. Транспортну географію країн згідно з маршрутом прямування поїздів. Порядок користування службовими розкладами пасажирських поїздів. Уміти: користуватися службовими книжками та розкладом.
ППВ – 2.3	Обслуговування пасажирів на шляху прямування	Знати: іноземну мову в обсязі, передбаченому програмою спеціальної підготовки, який забезпечує спілкування з пасажиром з службових питань. Правила проїзду пасажирів та організація культурного обслуговування. Правила перевезень пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України. Правила проїзду в пасажирських поїздах міжнародного сполучення (форми проїзних документів, тарифи). Уміти: застосовувати іноземну мову в обсязі, який забезпечує спілкування з пасажиром з службових питань. Вести облік населеності обслуговуваних вагонів за встановленою формою. Заповнювати форми обліку та звітності. Забезпечувати пасажирів постільною білизною. Пропонувати пасажиром чай, каву та кондитерські вироби. Доставляє пасажиром за наявності у складі поїзда вагона-ресторану (кафе, буфета) замовлену продукцію. Одержує і здає постільну білизну, продукти чайної торгівлі. Доставляє на місце та прибирає постільну білизну. Складає акти на зіпсовані або знищені матеріальні цінності і в установленому порядку проводить стягнення їх вартості з винних осіб, на спеціальних бланках складати звіти встановленого зразку. У поїздах міжнародного сполучення провідник додатково має здійснювати оформлення дорожньої відомості, митних декларацій. Сповідати пасажирів про назву зупинкових пунктів та тривалість стоянок поїзда. Проводити контроль за дотриманням пасажиром вимог правил поведінки громадян на залізничному транспорті та пожежної безпеки.
ППВ – 2.4	Володіння основами психології спілкування з пасажиром	Знати: Основи етичних норм, правил та психології спілкування провідника з пасажиром, колективної комунікації, причини виникнення та способи вирішення конфліктів. Уміти: Встановлювати контакт з пасажиром, додержуватися при спілкуванні етичних норм, моралі та професійної етики, вирішувати конфліктні ситуації.
ППВ – 2.5	Дії провідника при нестандартних ситуаціях	Знати: Правила користування обладнанням у вагоні, яке призначене для обслуговування пасажирів і рятування їх при аварійних ситуаціях. Правила пожежної безпеки. Правила та норми з охорони праці. Інструкцію із забезпечення пожежної безпеки у вагонах пасажирських поїздів.
ППВ – 2.6	Надання першої (долікарської) медичної допомоги	Знати: Рекомендації з надання першої (долікарської) медичної допомоги. Порядок надання першої медичної допомоги. Призначення та состав медичних аптечок. Знати основні захворювання та стани такі як: обструкція дихальних шляхів, алергічні реакції, гіпертонічний криз, погіршення серцевої діяльності, серцево-легенева недостатність, опіки, теплові удари, холодові реакції, відмороження, отруєння (хімічні, газами, харчові), симптоми інфекційних захворювань, санітарну обробку посуду, вагону при виявленні

	інфекційних хворих, інсульт, епілепсія, істеричні нападки, втрата свідомості, кома, смерть. Особливості надання медичної допомоги вагітним, породіллям, дітям, людям похилого віку. Психічні стани. різновиди кровотеч. Санітарні норми обробки вагонів. Заходи особистої безпеки. Схеми оповіщення. Державні санітарні правила та норми, гігієнічні нормативи щодо утримання пасажирських вагонів. Уміти: надавати пасажирам, при необхідності, першу (долікарську) медичну допомогу. Застосовувати прийом Геймлиха при обструкції дихальних шляхів. Диференціювати інфекційні хвороби. Робити непрямий масаж серця та ІВЛ. Сортувати постраждалих при аваріях. Зупиняти різні види кровотеч. Накладати шини. Транспортувати постраждалих. Робити різні види перев'язок.
--	---

5. Перелік основних засобів навчання

Професійна кваліфікація: провідник пасажирського вагона

№ з/п	Найменування	Кількість на 15 осіб		Примітка
		для інд. корист.	для групи	
Інструменти, вимірюючі прилади				
1.	Шаблони для визначення несправностей колісних пар (абсолютний шаблон № 269)	1	1	
2.	Шаблон для визначення несправностей автозчеплення (шаблон № 283)	1	1	
3.	Вольтметри	15		
4.	Амперметри	15		
5.	Ватметри	3		
6.	Лічильники активної енергії	2		
7.	Лічильники реактивної енергії	2		
8.	Випрямні пристрої		5	
Діючі макети, схеми, вузли				
9.	Залізниця		1	
10.	Сигнали потягів		1	
11.	Світлофори		1	
12.	Огорожа місць перешкод на перегонах і станціях		1	
13.	Візок пасажирського вагону (КАЗ – ЦНИИ – I)		1	
14.	Візок вантажного вагону		1	
15.	Автозчеплення		2	
16.	Редукторно-карданий привід від середньої частини осі		1	
17.	Стрілкового електроприводу СП-6	1	1	
18.	Сигналізації	2	2	
19.	Вагони	6	6	
20.	Водопостачання	1	1	
21.	Опалення	1	1	
22.	Автозчеплення з механізмом	1	1	
23.	Буксовий вузол з роликівими підшипниками	1	1	
24.	Лужний акумулятор	1	1	
25.	Редуктор текстронного приводу	1	1	

Зауваження та пропозиції щодо змісту стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії 5112 Провідник пасажирського вагону надсилати за адресою: 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, Інститут модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України. Телефон: (044)248-91-16.